

Izhaja vsako soboto ob 6. uri zvečer.

Prodaja se v tistih tržaskih tobakarnah kakor „Edinost“ po 2 kr. odtis.

Naročniki „Edinosti“ dobivajo to prilogo vse leto, ako priložijo naročnini za „Edinost“ še 1 gld.

NOVIČAR

Cene oglasov v „Novičarju“: so: za petit-vrstico 8 kr., za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obsegalo navadnih vrstic. Poslana, javne zahvale, osmrtnice in domači oglasi, po pogodbi.

Frankovana pisma in rokopise je pošiljati vredništvu „Edinosti“. Ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

„Kaj mi dajo Slovenci?“

Kolikokrat sem že slišal od našega priprostega okoličana te besede! Kolikokrat sem se že zavzel, ako sem rekel priroščemu našemu trpinu, naj drži se Slovenci in mi je odgovoril: „Pa kaj bom držal žnjimi, ko mi nikdar nič ne dajo!“ —

Priprosti naš okoličan misli jedino le na mesto Trst, ako ti tako reče. On misli, da v Trstu so jedino le tisti Slovenci, ki so pri društvu „Edinosti“. Ali dragi moj, ako tako splošno rečeš: kaj mi dajo Slovenci? — nikar ne misli samo na Slovence v Trstu, temveč misli moraš na vse Slovane v cesarstvu našem. Glej, v našem cesarstvu je čez 16 milijonov Slovanov, okoli 8 milijonov Nemcev in okoli 1 milijon Lahov. Dasi nas je Slovanov tako veliko število, vendar ukazuje nad nami peščica Nemcev in Lahov, vendar imajo Nemci in Lahi vse pravice, vendar ti uče po šolah nemški in laški, vendar slišiš po uradnih vse druge jezike, samo tvojega materinega jezika ne slišiš skoro nikjer v cesarskih uradih. Sam veš, ako greš k vojakom, prostak moraš ostati, ako ne znaš nemščine. Ako hočeš iti v kako cesarsko službo, znati moraš nemški.

Kaj je pa z Nemci? — On zna samo nemški, pa ti dobi povsod v Avstriji službo; pri vojakih ti avancirajo, a ti moraš ostati prostak, četudi imaš več soli v glavi, nego marsikateri Nemeč, ki je prišel le radi nemščine naprej; cesarsko službo dobi, dasi ne zna drugega, nego materinski jezik. No, kaj se ti zdi, je-li to pravično, ako Nemeč najde službo, dasi zna jedino le njegov jezik, ko pa moraš ti, ako hočeš kako službo dobiti, poleg materinega jezika še nemški znati? — Gotovo mi pri-trdiš, da je to krivica, kajti lahko si sam misliš, kako pride Slovenec do tega, da mora več znati nego Nemeč? Je morda nemški jezik lepši od slovenskega? — O ne! Nemci imajo hleb v rokah in dele kruh v našem cesarstvu.

Tako je tudi v Trstu, dasi nas je nad 40 tisoč Slovencev. Tukaj imajo pa Lahi hleb in nam niti drobtince nočejo dati. Prosi za službo in videl bodeš, da je ne dobiš, ako ne znaš laški. In ako tudi znaš, rajše dajo mastne službe takim ljudem, ki so pritekli v Trst iz Italije. Lahi in Nemci imajo tu v Trstu kar hočejo, samo ti Slovenec si povsod najzadnji, dasi so tvoji denarji baš tako dobri, kakor nemški ali laški, ko jih oddaš v davkarije?

Kaj pa hočejo slovenski prvaki? Kaj hočejo pa tisti Slovenci, katere smo izbrali in jih posadili na prva mesta? Oni hočejo, da bode hleb, kateri imajo sedaj Nemci in Lahi v rokah, vsem jednako razdeljen. Oni nočejo poznati tega, da bi Nemeč in Lah meso jedla, a Slovenec naj bi kosti obiral. Ne! vsi smo na tem svetu jednaki, moj groš ravnolično volja, kakor nemški ali laški. Slovenski rodoljubi hočejo, da bode tvoj jezik povsod spoštovan, oni hočejo, da bode imel v našem cesarstvu tako veljavo, kakor nemški ali laški. Kadar dosežejo to, kadar dosežejo vse tiste pravice, kakoršne imajo Nemci ali Lahi, tedaj bodeš videl, da najdeš cesarske službe tudi brez nemščine, tedaj

bodeš videl, da bo tvoj jezik povsod spoštovan, kakor je sedaj tvoj groš.

Ali, kakor ne more general v vojsko brez vojakov, tako ne bodo mogli tudi naši prvi možje nič doseči, ako nismo mi vsi za njimi. Naši rodoljubi hočejo za te od Nemcev in Lahov tiste pravice izterjati, kakoršne moraš imeti in kakoršne imajo Nemci in Lahi, kar se pravi, oni zahtevajo: **jednakopravnost**. Ako bodeš s takimi rodoljubi držal in v srcu nosil nekaj, čemur pravimo: **narodna zavest**, to je, da vsakemu ponosno v obraz poveš, da si Slovenec in da hočeš kot tak živeti in umreti, dobiti bodeš **moral** vse pravice, kakoršne imajo sedaj Nemci in Lahi — evo: to ti dajo Slovenci!

P—i.

NOVIČAR.

Njena c. kr. Visokost nadvojvodinja udova Štefanija vrnila se je iz Kodanja preko Kiela in Hamburga na Dunaj.

Začasnim voditeljem vojnega ministertva je imenovan — kakor poročamo v današnji „Edinosti“ — F. Z. M. baron Merkl. Definitivnim vojnim ministrom pa bode imenovan F. Z. M. baron Féjerváry, dosedanji Ogrski minister za deželno brambo. Tako poroča „Pražka Politika“. Mi pa pristavljamo: Kalnoky — Madjar; Kallay — Madjar; Féjerváry — Madjar; z jedno besedo: najvažnejša politiška in vojaška mesta Avstro-Ogrske so, eventualno bodo, v madjarskih rokah.

Jubilej. Ne vemo sicer ali je naš ministerski predsednik grof Taaffe slovesno praznoval današnji dan, ali zabeležiti treba vendar, da je danes preteklo ravno 14 let, odkar je njegova ekscelencija ministerski predsednik. Sè posebnimi vspehi se pač ne more ponašati njegova ekscelencija, kajti nedostaje mu prvega pogoja vspešnemu delovanju: trdnega in stalnega programa. Kako vse drugače bi bilo, ako bi se mogel njegova ekscelencija ponašati z nespremenjenim isto tako starim programom, kolikor časa že traja njegovo predsedovanje ministerskemu svetu. To pa se mu mora priznati: žilav je in vstrajen, četudi — brez programa.

Družba sv. Cirila in Metoda. Z največjo radostjo javljamo sledeče: „Št. 170/P. Častitemu predsedništvu družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani. — V smislu odloka visokega namestniškega predsedništva z dne 6. avgusta t. l., št. 1436 počastim se naznaniti, da je Njegovo Veličanstvo, valed odloka njega ekscelence gospoda ministra za notranje zadeve z dne 2. avgusta t. l.; št. 2694/M. I. blagovolilo naročiti, da se prestojništvu družbe sv. Cirila in Metoda za izjavo udanosti in lojalnosti — poklonjeno o priliki občnega zbora v Sežani dne 26. julija t. l. Njegovemu c. in kr. apostolskemu Veličanstvu — naznani Najvišja zahvala. Sežana, 8. avgusta 1893. C. kr. okrajni glavar Simzig“.

Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda.

Škofu Graškemu dru. Zwargerju se je bolezen obrnila tako na slabo, da se je bati najhujšega.

Knez Črnogorski odposlal je rektorjem onih vseučilišč, ki so ga imenovali častnim doktorjem povodom obodske slavnosti, zahvalna pisma, v katerih pravi, da hoče

tudi v bodoče posvetiti svoje življenje poleg stvari svojega naroda, za kulturo in civilizacijo.

Srbska kraljica Natalija dospe dne 19. t. m. na Dunaj; od todi pa pojde v Italijo.

Demonstracija. Gospod dr. Frane Mandić potoval je te dni v imenu državne železnice kot zdravstveni konsulent po Istri, da se na železniških postajah prepriča o stanju kirurškega orodja, ki je shranjeno tam za slučaje kake nesreče. V sredo je prenočeval v Pazinu, v okraju znanega g. glavarja Schwarz. Sprehajajočega se po ulicah spoznala ga je poliška druhal, jela žvižgati in tako silno tuliti, kakor da je zbesnela. A to ni bilo zadosti, tem sinovom avite colture: zbrali so se potem pred gostilno, kjer je prenočeval g. dr. Mandić ter razsajali in demonstrovali jedno celo uro. To je sad teli slavljene italijanske kulture, da napadajo mirne potnike, ki se ne brigajo za nikogar in torej tudi ne žalijo nikogar. Stvar pa treba soditi še z druge strani: gosp. dr. Mandić ni potoval kot privatna oseba, ampak v uradnih poslih v ime državnega zavoda. Druhal torej ni demonstrovala le proti rodoljubnemu Hrvat Mandiću, ampak proti uradni osebi in proti uradnemu pravilu. Ali je zavladala zares že anarhija, da ljubeznjivi naši sodeželani italijanske narodnosti ne poznajo nikake avtoritete več? Gospod glavar Schwarz ima zopet povoda dovolj, da premišljuje o odnošajih v njega lastnem okraju.

Tako je prav. Dunajsko slovensko politično društvo „Nationalitätenklub“ je sklenilo, podati namestništvu ulogo, v kateri se prosi, naj vlada zaukaže obč. svetu Dunajskemu, da mora v gotovo določenem roku po vsem Dunaji napraviti dvojezične, nemško-češke javne napise. V utemeljevanju se navajajo motivi, s katerimi je češko namestništvo podprlo svoj ukaz glede samočeških napisov v Pragi, vrh tega pa se poudarja, da je Dunaj glavno mesto cele države, ter da živi na Dunaji 300.000 Čehov, ki imajo tiste pravice, kakor 26.000 Praških Nemcev.

Nekdo nam piše: Dragi „Novičar“! Sramotno je pač, da žalibog tudi mnogo taci, ki so slovenskega rodu, prepevajo tisto grdo pesem: „Non si parla che italian“. Čuditi se moramo pač, kje so vzrastli ti nevedneži, da žalijo prsa, ki so jih dojila, da žalijo zemljo, katere sinovi so. Sramovati bi se morali tembolj, ker niti izobraženi Italijani ne marajo čuti one gnusobe od pesmi. Le slovenski oče, ki se je rodil kje pri Vipavi ali Dravi, je ponosen na svojo hčerko, ako zna bolj krasno žvrgoleti: Nella patria di Rosetti Dragi „Novičar“, prav je, da si začel obtešavati ta neotesani hloč. Ker pa vidim, da ni pravega sadu, pomagati ti hočem tudi jaz. Za sedaj sprejmi moj nasvet: vsak zaveden Slovenec — in takih je najti v vsaki ulici — naj okrega in ošteje sorojaka-nevedneža, ki onečešča svoje ime z tisto grdo pesmijo.

„Delalsko podporno društvo“ priredi dne 20. avgusta t. l. obletnico blagoslovljenja društvene zastave v lepo okinčanem vrtu „Mondo nuovo“ z veliko veselico, katera začne ob 6¼ uri zvečer in traja do

polnoči. Pri veselici sodelujejo: „Slovensko pevsko društvo“, telovadci društva „Tržaški Sokol“ in godba; palili se bodo lepi umeteljni ognji in se bode igralo na kegljišču za premije. — Spored veselice: 1. D. Jenko: „Naprej“, godba. 2. Corridori: „Simfonija“, godba. 3. Hajdrh: „Na boj“, moški zbor. 4. Telovadba, izvršujejo člani „Tržaškega Sokola“. 5. Nagovor predsednika, po katerem bode svirala godba „Cesarsko pesem“. 6. G. Eisenhut: „Na Savi“, valček, godba. 7. Umeteljni ognji. 8. Zeller: „Polka“, po motivih opere „Prodajalec ptičev“, godba. 9. Vilhar: „Domovini“, mešani zbor. 10. Zitta: „Meljubi“, polka, godba. 11. „Slovan“, plesni sestavek, godba. 12. Vilhar: „Naša zvezda“, zbor s tenor-samospevom, poje g. Josip pl. Masnec. 13. Verdi: Scena in arija iz opere „Attila“, godba. 14. Zajc: Finale iz opere „Nikola Subić-Zrinski“, godba. 15. Umeteljni ognji. 16. Ploner: „Santarelina“ kvadrilja, godba. 17. Winter: „Ciac“, brzopolka, godba. Ustopnina za osebo 20 nvč. (Nad 10 let stari otroci plačajo 10 nvč. ustoppine). — NB. Odprto je tudi kegljišče, kder se igra na dobitke. — V slučaji slabega vremena prenese se veselica na dan 3. septembra ob isti uri zvečer.

V Gorici konča danes šolsko leto na deželni šoli za gluhoneme; ker je pa podravnatelj g. Leonardig, bolan, odpadeta končno izpraševanje in razdelitev nagrad.

Okrajni zastop v Ptuj (Štajersko) je izvolil 5 narodnih članov v okrajni šolski svet, zbok česar je ta šolski svet prešel v slovenske narodne roke.

Mati veleizdajalca, zločinca Oberdanka prosjači miloščine po raznih listih v kraljevini Italijanski, češ, da se jej godi jako trdo, ker je nje mož že dolgo brez dela.

Ob tej priliki piše nekav italijanski list: „Mati ubozega Oberdanka pisala je Cavalottiju, da se nahaja v hudi bedi!“

Viljem Oberdan („k“ so izpustili, menda zato, da ne zveni tako po nemški) bil je — naj se ga že sodi kakor hoče — blagega srca, žarkega duha ter vzgleden patrijot. Žrtvoval se je za idejo domovine in seboj vred je žrtvoval tudi svojo mater, katera bi bila smela pričakovati mirne bodočnosti od tako dobrega sina, tako dovtetnega in tako nadarjenega.

Ta okolnost je pač pretresujoča, da se ta mati nahaja sedaj v tako slabih razmerah“.

To je že vendar od sile, da se na toli nesramen način proslavlja izdajstvo in zločinstvo, da se proslavlja spomin človeka, ki je se svojo drzno roko hotel poseči po življenju milega in dobrega vladarja. Italijanski listi so pač vrgli od sebe zadnji sled sramote.

Shod slovenskih in hrvatskih abiturijentov v Zagrebu, vršil se je dne 4. in 5. t. m. prav lepo po naznanjenem vspredu. Slovenski dijaki, katerih je prihitelo precejšnje število v Zagreb, bili so od svojih hrvatskih tovarišev in rodoljubnih meščanov zagrebških prav slovesno vsprejeti. Hrvatski in slovenski dijaki so se za časa sestanka marsikaj koristnega mej seboj domenili, porazložili so drug drugemu svoje razmere, ter si obljubili zvestobo domovine in bratovsko pomoč. Da bi le res ta dijaška prijateljska vez, ki je ob tem se-

